

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотинків.
Передплата і належитість за інсерта-
ці платні в Чернівцях.

„ПРАЦЯ“.

1.

Економічна організація народу се
его бути або не бути. Розуміє ся, що не
треба при ній спускати з ока й органі-
зації політичної, бо одна другу підпома-
гає, а одна без другої стає ся безсилою.

Не давні часи, коли робило ся перші
починки під політичну організацію Рус-
нів на Буковині. Роботу треба було за-
чинати не то від підвалин, але ще на-
віть від приладжування ґрунту під під-
валини. Як бачимо зміною тактикою і не-
звільною працяю змінили буковинські
Русини станути на таким становищі, яке
бодай в частині уможливає те, щоб наш
нарід здобув те становище в краю,
яке ему після числа і після культур-
ного урочення належить ся. Розуміє ся,
що здійснене того буде залежати не
лиш від того, що робило ся досі а від
того, чи організаційну роботу буде ел-
вести даліше і то із ще більшою ін-
тензивністю як досі, бо лише більша
праця може дати значнійший вислід.

Мабуть не від річи буде згадати тут,
що політичні успіхи буковинських Рус-
нів не без значня і для прочих частин
Руси-України — вони доказують, що наш
нарід вміє про се дбати, коли ему не
лише не робить ся перепон із боку вла-
дній, коли може справді користати із
конституційних свобод на рівні із инь-
шими народами.

Економічна організація буковинської
Руси — завдання від політичної. Через
те не могла ще розширити своєї сіти на
весь край і має ще перед собою великий
шлях пройти, доки дійде до остаточної
своєї ціли себто до економічної еманципа-
ції цілого народу.

Але вже і в тих межах, до яких
вона зросла до тепер, зробила наша ор-
ганізація велику прислугу нашому на-
родови. До тепер — як звично — ста-
новлять еї майже виключно товариства
кредитові. І хоч число Райфайзенек ще не
доросло до повної сотки, хоч не обертая-
ють вони якимись величезними сумами,
то подали нашому селянству дешевий
кредит. Се не остало без впливу і на

иньні товариства кредитові, які позаспо-
вували собі ріжні ляхварі, щоб спільними
силами виснажити мужика. І нині снала-
під впливом Райфайзенек процентова
стопка в цілім краю, крім глухих хибя гір,
де не добила ся ще райфайзенські каси.

Иньших галузей наша економічна
організація ще майже не має, хоч і тут
вже зроблені починки для торговельних
товариств, які вже тут та там заснову-
ють ся в наших селах.

Однак повного круга економічної ор-
ганізації народу й вони не вичерпають,
доки не втворять ся товариства про-
дукційні. А годі нам заспокувати фабрик
і заводів то треба бодай взяти ся до ор-
ганізації домашнього промислу! Треба
стреміти конче до того, щоб увели в
житє ческий принцип *svoy k svemu*.
Треба, щоб ми свої потреби могли за-
спокуювати у руских промисловців. До-
рога, якою б могли дійти до того, для
нашого незасібного народу се — коопе-
рація себто лучба у відповідні до сеї
цїли товариство. Таким товариством має
стати на нашій землі продукційно-тор-
говельна спілка „Праця“, яку рішено за-
сновати сеї середі на сходах черво-
вецької інтелігенції, на які прибула з про-
вінції також п. К. Малица.

Товариство се повинно заняти ся
організацією нашого домашнього про-
мислу, який досі нашим селянам рішучо
не дає доходу, який би при звичній
вкученості і тревалості повинен при-
носити. Відтак буде воно займатися
справою жіночої конфекції, моднярства
і т. д. Через се будемо могли купувати
ті річи самі у себе, та подамо зарібок
десяткам руских робітниць, удержуючи
їх при своїм народі. В обсяг діляння но-
вого товариства увійдуть також кравецькі
мужескі роботи.

Не сумніваємо ся, що основниа сего
нового товариства повинає радо увесь
наш загал, а в першій мірі наше жіноц-
тво, для якого тут отирає ся так влячне
поле діяльності. На середовій нараді,
що відбувала ся під проводом віцем. д-ра
Ст. Смал-Стоцького вибрано статутарну
комісію, в якій склад увійшли: п. Кума-
новска, Маєрова, Малица, др. Ст. Смал-

Стоцький, М. Левицький, др. Когут. Вона
покінчить свою задачу вже сими
днями. Поки що можемо вже тепер ска-
зати, що товариство ґрунтує ся на 20
коронових уділах, які можна буде спла-
чувати й ратами. Не треба мабуть тра-
тити багато слів, щоб вияслювати вагу
сего товариства із так широкою скалею
діяльності, що впрочім може опирати ся
на посередництві існуючих вже наших
економічних товариств. Не треба вказува-
ти й на хор-ші вигляди отже реинтегрів,
які воно має перед собою. Отгим то ми
певні, що наша інтелігенція й наше се-
лянство буде приступати із своїми уді-
лами до „Праці“ сотками!

„Невірним Томам“ нагадуємо, що
подібне товариство, хоч із вусшим кругом
діляння є львівський „Труд“. Про его по-
станове і розвиток скажемо другим разом.
Добрий примір повинен укріпити і най-
більш недовірчивих.

Політичний перегляд.

*Буковинські справи а центральне прави-
тельство.*

Вислід вчерашньої конференції бу-
ковинських послів, що відбула ся під
проводом краєв. маршалка бар. Юрія
Василька із президентом міністрів,
міністром фінансів і судівництва,
виовні вдоволяючий. Посли набрали
такого переконання, що ухвалені бу-
ковинським соймом закони по до-
кладних студиях таки одержуть
санкцію. Найперше буде санкціо-
нований краєвий банк. — Депута-
ції приобічно також підвишене
запомогового фонду для буко-
винської ради культури краєвої. —
Вчера конферували наші послы Ни-
колаї Василько, Ер. Пігуляк та др.
Аврель Ончул через довний час
із міністром просвіти й віроіспо-

відань др. Гартлем в справі пола-
годження церковного питання на Бу-
ковині.

Із Ради державної.

По дводенній дискусії над на-
глячними внесеннями ческих радика-
лів — дійшло в кінци до правиль-
ної праці в парламенті, якої не
було там від листопада 1903. Про-
чі наглі внесення відкликали в кінци
й ческі радикали і пос. Брайтер.
Нагляче внесене пос. Валеvesкого,
щоб вибрати слідчу комісію для
провереня роблених ему закидів —
ухвалено. В справі предложеня за-
помогової комісії, промавіля бар.
Гавч, просячи о ухвалу палати і
вказував при тім, що правительство
резиґнує із дученя тої ухвали з ре-
фундацією видатків за рр. 1903—4.
Супроти сего референт меньшости
пос. Скене відкликав своє внесенє.
На передвчерашнім засіданю робив
це пос. Брайтер заходи, щоб
висловити симпатії для російского
народу, що борє ся за волю. Однак
до сего не прийшло, бо през. пала-
ти вважав се вмішуванем в спра-
ви чужої держави. Дальше засіда-
не відбуло ся вчєра. По референті
комісії п. Генцлю промавіля пос.
Гібеш.

Вибори на Угорщині.

Нові вибори до угорского сой-
му, до яких „звеличана“ виїхала
й наші полки, ще не дійшли до
кінця, а вже навіть „Pester Lloyd“
констатує, що правительство потер-
діло діймаву неудачу. Дотепер зві-
сний вислід із 343 виборчих округів.
Ліберали себто правительствен-
ні одержали 141 мандатів супроти

Анатоль Франс.

Дім невинности.

(Переклад Осип Безпалко).

Одного дня виїшов Фра Джіо-
вані з монастиря сїрим ранком,
в часі, коли пташки встають спів-
ваючи. Ішов до міста і думав:

„Іду до міста, щоби випросити
себі хліба і щоби хліб дати тим,
котрі просять, і я дам що дістану
і дістану, що я був дав. Бо се
угодне Богови просити і діставати
в його імени. І той, хто приймає,
є братом того, котрий дає. І не
треба уважати, чи ми належимо до
одного або до другого з сих двох
братів, бо милостиня не є нічо, але
милосердє вєсо.

Той, хто дістає, є, коли він має
милосердє, рівний тому, котрий
дає. Але той, хто продає є ворогом
того, котрий купує, і продаючий
змушує купуючого, бути ему во-
рогом. І в тім є корінь злого, яке
зачумляє міста, так як тріло га-
дини є в еї хвості. І одна жєнщи-
на мусить покласти ногу на хвіст
гадини. Ся жєнщина то біднота.
Вона відвідувала французского ко-
рбля Людвика вже в его тюрмі.

Але она не загостила ще до Фльо-
рентийців, бо она непорочна і не
хоче ступити ногою в дім лихої
слави. А векелєва контора є місцем
лихої слави. Банкирі і конторщики
поповняють тут найбільші гріхи.

Гетери грішать в своїх кімнатах,
але їх гріх є менший як банкирів
і вєїх тих, котрі збогачуть ся бан-
ком або купецтвом.

На правду банкирі і контор-
щики не увійдуть в царство небес-
не, ні пекарі, ні крамарі, ні ті, що
займають ся штукою ткацтва, якою
гордять ся се місто цвєтів. Тому, що
вони дають золотови ціну, а векеле-
ви устанавляють сталий курс, через
те здвигают перед лицем людей
божища. І вони брешуть, кажучи,
що золото має вартість. Бо золото
має меньшу вартість, чим сухе
листе, яке в осіннім вітрі котить
ся і шелестить під пнем кедрини.
А ціна є лише праця чоловіка,
коли на неї глядять Бог“.

Ідучи так, поглублений в своїх
гадках, побачив Фра Джіовані, що
гора була отворена, а в ній люди
лупали каміне. Один з камінярів
лежав на дорозі; грубо ткані лахи
покривали його; на його тілі видно
було пєкучі рани від морозу і спе-

ки. Кости його плечий і грудий ви-
лазили з його знеможеного тіла.
І глибока розпука сьвітла ся з чор-
ної глубини його очий.

Фра Джіовані наблизив ся до
него і сказав:

— Мир з тобою!

Але каміняр не відповів нічого.
Він не обернув голови. І Фра Джіо-
вані, думаючи, що він його не чує,
повторив:

— Мир з тобою!

І він промовив сї слова в трете.
Тоді подивив ся на него каміняр
із скаженим гнівом і сказав:

— Мир буду мати при моїй
смерти. Забирай ся, проклятий во-
роне, якого желаня вістять мені
обманчиве добро. Кракай дурнійшим
як я! Знаю, що стан каміняра є
наскрізь нещасливий, і що нема по-
лекші для його недолі. Від ранку
до вечера лупаю каміне, а в наго-
городу своєї праці дістаю шмати
чорного хліба. І коли мої руки ста-
нуть меньше дужі як гора, коли
моє тіло ослабне цілком, умру з го-
лоду.

— Мій брате — сказав сьвя-
тий муж Джіовані — се неспра-
ведливо, що ти лупаєш багато ка-
міня а дістаєш лише мало хліба.

Каміняр випростував ся.
— Монаше, що бачиш там в го-
рі на горбі?

— Мій брате, бачу мури міста.

— А висше?

— Бачу лахи домів, які пере-
висшають вали.

— А висше?

— Верхи пінїй, копули церквїв
і дзвіниць.

— А еще висше?

— Бачу вежу, що перевисшає
вєї иньші. На ній башти. Се вежа
Подести.

— Монаше, що бачиш над ба-
штами сеї вежі?

— Брате над баштами сеї ве-
жі не бачу нічого крім неба.

— Я — сказав каміняр — ба-
чу над сею вежею огидну, вели-
каньску постать, яка вимахує бу-
лавою, а на тій булаві читаю не-
справедливість. І неспра-
ведливість поставлена над горожа-
нами, над вежею старшини міста
і законів.

І Фра Джіовані відповів:

— Що бачить один, сего не
бачить другий і се можливо, що се
постать, про яку говориш, стоїть
на вежі Подести в місті Вітербо.
Але чи нема средства против бо-

136 коштувців, 21 десидентів, 18 членів партії людової, 4 диких і 4 націоналістів. Загалом здобули ліберали 24 нових мандатів а втратили 69, коштувці на місце 9 втрачених здобули 52 нових мандатів. Тіса, який вийшов в Будапешті в завзятому бою більшістю 55 голосів проти гр. Юлія Андрасога, може ще числитися на поворот десидентів, але его більшість буде так незначна, що з нею годі буде управляти. Кажуть, що Тіса вже тепер подасть ся до димісії. — Вибори вели ся страшно зайло, коштували й трохи людської крові. Визначніші ліберали повиходили всі, із поміж коштувців перепав між иньшими звісний магнат Шемере. Деякі коштувці повиходили в кількох округах як Барабанш. В девяти округах назначено стисліший вибір.

Німецько-австрійський торговельний договір.

Торговельний договір між Австрією а Німеччиною після довгих пересправ остаточно вже заключено.

Революція в Петербурзі.

В Петербурзі значніших подій не має. Все немов на побоевищі. Батьки й діти шукають своїх рідних між вбитими, яких поліція хоронить потайки гуртами... Се ще не усююєне. Робітники виберуть лише вищий успішнійший спосіб борби. За сим промавляє й акція революціонерів, яких багато вертає до Росії. Навіть в самім Петербурзі завзяє ся городська дума проти недальної рішії, а революційний рух обнямає що раз ширші круги Росії, дарма що правительством радеби їх згнобити казками про англійську і японську інтригу. — Проти недільних звірств підняло ся обурення в цілїм цивілізованім світі, яке Росія головне відчує в упадку своїх акцій по біржах і в трудности зреалізованя нової позички.

Студенти а революція.

Дні упадку абсолютизму стали йти від хвилі, коли студенти з'єдинили ся після звісних університетських заворушень із робітниками. І тепер стали вони на чолі робітничих рядів. І не мало жертв упало з поміж них, передовсім коло Александровського саду, де козаки

лів, які ти терпиш, мій брате? Добрий санкт Франціскус полишив на землі таке жерело потіхи, що з него можуть всі люди покріпляти ся.

А камінар сказав слідуєче:

— Люди сказали: Си гора належить до нас і сі люди є моїми панями і для них лупаю тут каміне і вони користають із овочів моєї праці.

Фра Джіованні зітхнув:

— Люди мусять бути без тям, коли думають, що гора до них належить.

Камінар відповів:

— Вони зовсім не без тям і закони міста запевняють їм сю власність. Мешканці платять їм за каміне, яке я відлупав, а се є мармор великої вартости.

І Фра Джіованні сказав:

— Закони міста і обичаї мешканців мусять бути змінені. Санкт Франціскус, ангел Пана, дав примір і вказав дорогу. Коли він на приказ божий рішив назад відбудувати знищену церкву святаго Дамьяна, не звертав ся до майстрів каміньолому. І він не сказав: Принесіть мені найкрасшого мармуру а я дам вам за те гроші. Бо той, котрого називаємо сином Бернадона, а котрий був правдивим сином бо-

нарочно міряли в студентський гурток. В середу хоронено вбитого там п'ятьма людьми техніка Савінкіна. В похороннім поході взяти уділі всі професори із директором політехнічного інституту кн. Гагаріном на чолі, студенти і студентки і майже двотисячна товпа народу. Домовину несли на своїх плечах студенти. У надгробній бесіді сказав один студент таве: Нині хоронимо нашого товариша, якого невинна кров полила ся через насиле автократичного правительтва. Він умер, але его дух живе між нами і взиває нас безвинно бороти ся за те, щоб ми мали право свобідно жити і думати. Могила вкрито численними вінцями.

Засуди смерті.

Боева організація революційних соціялістів російських, що спершу заявила була, що царської особи не буде тикати, вважає себе від тої постанови після петербургського кровопролитя звільненою. Рівночасно видали російські революціонери в Женеві засуди смерті на всіх найбільших реакціонерів як вел. князі Сергій, Володимир і Алексій а також на повагу сатрапу Трепова, що в Москві лише чудом уратував ся перед смертною кулею.

Арештованя.

Вістка про арештованя М. Горького не справджує ся; він вийшов із Петербурга, щоб не попасти в руки поліції. За те арештувала вона Ессена прив. доцента й редактора дуже популярового тижневника „Право“, проф. політехніки А. Кареева і публіциста й историка др. Семейского та публіциста Аненського і Печехонова. Причиною арештованя мають бути промови, які вони виголосили в „Вільнім економічнім товаристві“ про страйк вільних заводів.

Депутація журналістів.

На основі ухвали властителей і редакторів петербургських дневників, що відбула ся в редакційних льокалах „Нового Времени“ ходила д. 25. до міністра Св. Мірського депутація дневників під проводом шефа „Нового Времені“ А. Суворіна, першої поваги між російськими дневниками. Суворін у своїй промові висказав, що теперішні обставини є прямо нестерпні. Побіч царя уряде ще окреме правительтво бутних чиновників. До чого вони державу довели, се найліше видно у борбі російського веліта із маленькою Японією. Тепер і преса не може сновити своєї задічі, бо місто є свободи і печати падує поліцейська цензура, що не дозволяє нічо оповідувати про робітничий рух. Колиб печати вільно було писати

жебрав Христа світови примір справедливости, і його глупість стане колись мудростию. Бо все на землі є боже і ми є дітьми Бога і части сих дітей мусять бути рівні. Се значить, що кождий повинен то брати, чого йому потрібно. І тому, що великі не жадають каші, а малі не пють вина, не буде частина для кождого та сама, але кождий буде мати відповідний уділ. І праця стане веселою, як за неї не будуть платити. Бо несправедливе золото само робить несправедливість розділу. Коли кождий прийде по свій камінь на гору і понесе його на своїх плечах до дому, стане камінь легкий і він буде каменем блаженности. І ми збудуємо дім віхи. І ми будемо становити нову громаду. Тоді не буде ні бідних, ні богатих, але всі схочуть назвати ся бідними, бо они схочуть носити імя, яке приносить їм честь.

Так говорив смирний Фра Джіованні а нещасний камінар думав:

про все безупередженя, то не прийшло би було до страшного проливу крові, військо не булоб стріляло до безборонних робітників. Вінци просив бесідник подати до царської відомости, що журналісти добачують лише один вихід із теперішнього положеня а то скликане „народного Собору“. На се відповів кн. Св. Мірський із незвичайною чемністю, що на реформи прийде пора аж тоді, як настане мирніший час. А що до свободи преси від контролі поліційної — то се залежати ме від ген. губ. Трепова.

Протест політехніки.

Рада політехнічного інституту вирішила ось таку резолюцію: „Член громади петербургської політехніки, студент Савінкін помер наглою смертию. Его застрілено в Александрівскім городі 22. січня. Савінкін се одна із жертв уоружених різунів, що виступили проти безоружної супротивної товпи. Рада інституту є обурена і пригноблена із приводу подій з 22. січня, які показали, що в Росії не є безпечно жите мирних горожан, вислово своє глибоке обурення із причин масової стрілянини, якої жертвою ввав і студент Савінкін. Рада має те переконане, що серед таких обставин будо би продовжуване науки неможливим і постановляє повідомити про се міністра фінансів. Похорони Савінкіна мають відбути ся на кошт інститута. Науку на техніці перервано, а студенти вислали до директора своїх делегатів, щоб вони висловили повну солідарність із ухвалою профессорского збору.

На провінції.

В Радомі звершили ся, страшні кроваві події. Вістка про революцію в Петербурзі наспіла до сего міста аж у вівторок і блискавкою облетіла ціле місто. Робітники сейчас уладили величезну демонстрацію. Поліція старала ся товпу розігнати, але без успіху. Маси переходили міста, кричучи: Проч із царом! Проч із вбийниками наших дітей!

Робітники були заосмотрені в колі і револьвер, а деякі мали вибухові матерії. Демонстрація відбила ся голодним відомоном в касарнях, де замкнено „запасних“ (резервістів). При помочи робітників розбили запасні брами касарень і вибігли на улиці. Губернатор казав виступити війську. Кілька компаній піхоти, поліція й жандармерія заступили робітникам дорогу, але они їм силно опирали ся. Провідник робітників стріляв до капітана з револьвера і вбив его на місці. Військо кинуло ся в тумить на провідника робітників, що внав тяжко ранений. Хотіли его добити, розпочала ся завзята борба, бо робітники

кинули ся на его ратунок. Остаточне військо розігнало товпу а провідника робітників розсікано на кусні в бувальнім значіно того слова. Робітники і запасні побачивши те, кинули ся на військо із страшною злостію. Настала ручна борба. Трох офіцерів і 50 салдатів вбито. Із робітників і запасних втратило жите около 100 людей. Незабаром наспіли із помічю для запасних і робітників нові товпи народу із вибуховими матеріями. Будинок, в яким містила ся контора державного банку, висаджено динамітом у воздух! — У місті оголошено стан облоги.

В Дорпаті уладила 2 тисячя товпа проти державні маніфестації. Повививано вікна в поліційнім уряді. В Лодзі, прийшло вчера між демонстрантами а війском до кровавих боїв. Богато вбитих. В Лібаві, великим російським порті повстали також розрухи, підчас яких затрілено жандарма, що хотів провідникови страйкуючих вирвати червоний прапор. На станції понереривано насильно телеграфічні дроти. Всюди страйк. По фабриках позививано шибі. В Мєскві ситуація незвичайно напружена. До страйкарів має пристати й трамваева обслуга. В Ризі страйк генеральний і демонстрації. Між робітниками і війском прийшло до кровавого конфлікту. В Ревлю і Саратові страйк зростає. В Гельсінґфорсі заатакувала поліція демонструючу товпу. Богато ранених із товпи а також із поліції. На Україні перша обізвала ся страйком Одеса. В Київі настрий дуже подражнений. Фабрики застановляють рух; в неділю має розпочати ся генеральний страйк.

Крім сего, що нашому салдатови треба топлива, володіє ним нечувана жажда руйнованя. Їй не може нічо дорівняти!

А тут ще находять руйнуючі інстинкти до половини замерзлого салдата так казатиб духовну підмогу і то із зовсім несподіваного боку. При армії находять ся доволі темні монахи. Як гарними є святищенники, що являють ся „людиною на війні“, так зовсім що иньшого становлять монахи. Дивить ся один із них, як салдати валать фанзу.

— Валіть, валіть рабята! Так їм нехристам і належить ся.

— Так се християни!

— Християни, але не наші а католиці. Значить ся, вони ще гірші від поган!..

Тут то там поломані скрині, а всі їхні поторохи, дорогі для хазяїв а зовсім не потрібні для салдата розкинені й понівечені. Не можна ними покористувати ся, то треба бодай понищити.

Ось валить салдат по стіні аж облітає штукатурка.

— На щож ти се дієш?

— Так, щоб не впало в японські руки.

— Таж тут не Японії, а Хінді.

— Все одно — Азія!

Зі всієї сили рубають величаві грами із вікового корейского недра.

— Щож се ви робите?

— Треба дровець.

— Таж ти сейчас ідеш дальше.

— Так, точно.

— Яких же дров тобі треба?..

— Бодай поаматають нас!..

Когож винувати за се, що в салдатській душі хоронять ся такі інстинкти? Салдат сему не винен. Він такий, яким его випустило нищійше село. І се-ло не винне; воно таке, як ми его як не зробили то бодай допустили, щоб вона на те зішло, промрунувавши даром п'ядесят діт. Гляньте на того самого салдата при ділі — умирає без словечка скарги, терпить і голод і холод і муку і мовчки мовчить. Герой. А герой не може бути жорстоким. І він зовсім не жореткий і не злий лиш часами буває озлоблений. То дитина, і ви его як дитину можете навчити і справити на добрий шлях і на лихий. Все зависить від того, хто був над ним дома; тут на війні переучувати тяжко... Огнем те забуваєш, що то не его питоме свійство, але загальне, що він — кість із нашої

Наука не йде в ліс.

(Із воєнних образків Володимира Нижиревича Данченка).

Крім сего, що нашому салдатови треба топлива, володіє ним нечувана жажда руйнованя. Їй не може нічо дорівняти!

А тут ще находять руйнуючі інстинкти до половини замерзлого салдата так казатиб духовну підмогу і то із зовсім несподіваного боку. При армії находять ся доволі темні монахи. Як гарними є святищенники, що являють ся „людиною на війні“, так зовсім що иньшого становлять монахи. Дивить ся один із них, як салдати валать фанзу.

— Валіть, валіть рабята! Так їм нехристам і належить ся.

— Так се християни!

— Християни, але не наші а католиці. Значить ся, вони ще гірші від поган!..

Тут то там поломані скрині, а всі їхні поторохи, дорогі для хазяїв а зовсім не потрібні для салдата розкинені й понівечені. Не можна ними покористувати ся, то треба бодай понищити.

Ось валить салдат по стіні аж облітає штукатурка.

— На щож ти се дієш?

— Так, щоб не впало в японські руки.

— Таж тут не Японії, а Хінді.

— Все одно — Азія!

Зі всієї сили рубають величаві грами із вікового корейского недра.

— Щож се ви робите?

— Треба дровець.

— Таж ти сейчас ідеш дальше.

— Так, точно.

— Яких же дров тобі треба?..

— Бодай поаматають нас!..

Когож винувати за се, що в салдатській душі хоронять ся такі інстинкти? Салдат сему не винен. Він такий, яким его випустило нищійше село. І се-ло не винне; воно таке, як ми его як не зробили то бодай допустили, щоб вона на те зішло, промрунувавши даром п'ядесят діт. Гляньте на того самого салдата при ділі — умирає без словечка скарги, терпить і голод і холод і муку і мовчки мовчить. Герой. А герой не може бути жорстоким. І він зовсім не жореткий і не злий лиш часами буває озлоблений. То дитина, і ви его як дитину можете навчити і справити на добрий шлях і на лихий. Все зависить від того, хто був над ним дома; тут на війні переучувати тяжко... Огнем те забуваєш, що то не его питоме свійство, але загальне, що він — кість із нашої

ности і кров з нашої крові. Він виріс не серед культурного осередка, ажкже можна домагати ся, щоб він в один момент за шупачим приказом перекинув ся в щось зовсім иншого. Таке буває лише в казках! Салдат ту зовсім без вини. Він робить все, що ему приказують і покажуть; будьте на чолі — а він стане львом! Ему треба проводира, бо его до сего привчили. Таж і в мирний час крухи оновиває така оніка, що на кожде пчихнене треба у нас було дозволу начальства. І чоґож тут дивувати ся, що тут він в огни і в поведені з сунокійними мешканцями шукає він передовсім приказу і приміру...

Лисьма з краю.

Із Сучавщини.

Як звиле перечитую нашу часопись „Буковину“ від початку аж до кінця, — так і сьогодні. Аж ось зустрічаю більшу допись із сучавського повіту якої хід гадок ваче би вичерпаний з мого дневника, лише не увесь. Але ні, дописуватель вичерпав то все в людських серцях, котрі не легко віддыхають від ромунізаторскою управою. Він взяв ся сей час до праці, а на самперед оновив світові в своїй дописі, що терять наші Гатняни і Марицеяни від свого завзятого ромунізатора о. Боднарескула.

Я загалом тої самої думки що дописуватель, з виїмком церковного богослуженя, про котре він здаєть ся забув загадати, а се річ як раз дуже важна. Далі жалує ся дописуватель і нарікає, що не чув довгий час руского голосу із подудневої части нашого краю Буковини і думає, що отут Русини не дбають про рускі оази і цілковито слять. Та оно так зле не є. Ось я сам працюю в сих занедбаних громадах вже далі два роки. Та тут не так легко осягнути якусь ціль, хоч би й з причини наших ромунізаторів, що кидають нам не аби які коледи під ноги.

Вже мабуть прийшов час, щоби пригадати світові і письменним людям, щоби ті подбали і подумали хать крихітку про сі дві занедбани громади: Марицею і Гатню. При сій нагоді подаю де що про них під загальний осуд. Села Гатня і Марицея се одна парохія, лише не знати чому консистория не розділить єї. Таж Марицеяни збудували собі минулого року прегарну церкву, а однак сотрудника не мають хьба що захоче ся Боднарескулови, гатнянському парохови десь коледи відправити там богослуженя а ви Марицеяни, коли хочете прийти що неділі до церкви то хьба до гатнянської, тож се не далеко, лише пять кільометрів! Сі дві громаді чисто рускі сучавського повіту. Правда є ту кілька зайшлих Румунів із сусідних сїд, що „пристади“ до руских жінок; але задля тих кількох зайшлих та задля парохя Боднарескула не втратили сі громади свого чисто руского характеру. По покойнім о. Поповичу, котрий виссав був нарід до послїдного, надала консистория єю парохію такому як попередникови, а то о. Боднарескулови. Сей по жіній кривняком Чунтуляка, і відєи їде его велика протекция. Сотрудник Василоский, не є ліпший як о. Боднарескул, він удає лиш такого тихонького, бо се не є парохом. Як зістав мнущого року в нашій громаді правиборцем, то тоді показало ся, що він лише фарбований лис.*

Сі оба сьвященники відправляють в наших руских громадах богослуженя чисто по ромуньски, а лише припадково десь щось по славянськи і то хьба собі під носом і то мовою — конгломератом зі всіх мов. Тож не дивно, що люди питають ся, а се по якому — по грецьки?... Але як хтось дає на службу Божу, то чути аж поза церквою чисто і виразно по руски: най Бог прийме! Тільки всего чуємо по руски у нашій церкві.

Боднарескул має окрім сотрудника Василоского, ще й євою ревну сотрудницю-Боднарескулову, котра входячи до церкви обиває сей час уряд церковної письменоводительниці. Вона списує, що дають люди чи за здорове чи за померші, хотай єю службу сповняв би дуже

* (На щастє Гатня о. Василоский вже забрав ся з Гатни до Бурля, а консистория на его місце не післала ще нікого!

радо дасвал, бо має дома аж пятеро дрібних дїтей, та дарма. А можеб булоб ліпше о. Боднарескул, щоби той уряд заняла ваша донечка, бо не оден з молодших дуже радо би щось пожертвував, як се мені оповідають; та боять ся добродійної руки; а до молодой, як пчолы до улии йшли би. Був би рішучо ліпший ґешетт для вас.

Правда дописуватель попередної дописей згадав не одні разици випадки, але ті ще нічого не помогли Бод., бо були лише почетними (?) для Боднарескулової сімі. Про ті й ще много вищих випадків не розводити, меві на сім місци хьба удади ся з оскорбленими людьми до консисторії. Почуємо, що вона на те все скаже. О. Б. занехайте ваші учинки, до яких ви здаєть ся привикли у Вилавчу, буде ліпше для вас і для нас.

Гатнянський.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. січня 1905.

Ґрунт під бурсу „Народного Дому“. На порядок дневний четвергового засіданя черновецкої ради мійської прийшла справа даровизни площі на т. зв. Sturmwiese, на якій би вбудовано поміщенє для бурсы „Народного Дому“, яка досі займає дорогий льокал в самім „Народнім Домі“. Магістрат дотичне поданє був відкинув, але трета секция ради рішила Ґрунт на єю ціль, що вартя 3.430 кор., відступити за 1000. Внесене секції прийнято й на повній раді.

Курсе французскої мови. Недостачу знаня чужих мов відчуває наш інтеліґент на кождім кроці. Щоби сему бодай в часті зарадити рішило ся наше „Історичне товариство“ уладити курсе французскої мови, який розпочне вже з початком лютого проф. французскої мови у висшій школі реалній п. Т. Бриндзан. Для наради над устанєвом годни науки зволять усі панове й пані, що хотїлиб з сего курсеу користати, зїйти ся у вїкторок о год. 6. вечером в читальні „Народного Дому“.

З Буковиньського Бояна. В понедїлок 30. відбуде ся по пробі ще й нарада в дуже важній для товариства справі. З тої причини просимо, щоби **безусловно всі** члєни явили ся, аби запал рішеня були висловом гадки всіх члєнів. — *Модест Левицький* голова.

Із кругів духовних. Ґр прав. парох Хльвиць о. Тит Тиміньский одержав презенту на Довгополе. — Краєвий президент надав презенту на ґр. кат. парохію в Вижицях адміністраторови в Худивечях о. Евгєну Дудевичеви.

На сходини з танцями, які уладжує дня 2. лютого в салі „Народного Дому“ „Кружок українських дївчат“ окремим запрошенєм не розсилає ся. — *Видіа.*

Із нотарияльної палати. До палати нотарияльної вибрано на зборах нотарів дня 21. с. м. президентом: К. Мацілєньского із Серету, члєнами палати д-ра Петра Ісеческула, Николая Говору-Дрогомирєского, Стефана Мікулього і д-ра Павла Бераса, а їхними заступниками Семена Барановского і Валєряяна Галїна.

В суботу, дня 4. лютого 1905 о год. 8-їй веч. відбуде ся в Неполовїцях в салі шкільного будинку аматорске представленє „Наталяка Пьлгавка“, комєдія-опера І. Котляревского в 2-ох актах а 3-ох відєлєнах. — *Михайло Луцук, Гїзєля Греґірчєкїна.*

Костюмовий вечерок з танцями уладжує в суботу дня 4. лютого с. р. в салі „Народного Дому“ товариство руских ремісників „Зоря“. Стрїй вїзитовий або костюм. Вступ від особи 2 кор. Родинний білет для 3 осіб 5 кор., для 4 осіб 6 кор. Запрошеня вже розсилають ся. — За видіа: *Ник. Унґуряк*, голова, *Віктор Стрїч*, писар.

„Ґуцульський бунт“. Перед коломийським ґрабуналом карним відбуває ся розправа проти о. Попєля, Ю. Соломіячука і тов. з приступок із 87 § зак. вр. і т. д.

Весняні звичайні загальні збори каси в Кичєрі відбудуть ся на 5. лютого

с. р. з звичайним, на підставі статуту, дневним порядком. — За старшину: *Володимир Турчан*, начальник.

Загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Котул-Байньский відбудуть ся в недїлю 5. лютого н. ст. в 10. год. перед полуднем в читальні „Рускої Бєсїди“ з слїдуючим порядком: 1. Справозданє старшини за рік 1904. 2. Обрахунок каси за дїловий рік 1904. 3. Вибір касиєра і назначенє платні єму. 4. Вибір двох члєнів до старшини. 5. Доповняючий вибір ради надзорчої. 6. Вільні внесеня. — Від старшини каси: *Дмитро Безушко*, начальник, *В. Бачинський*, касиєр.

Загальні збори читальні „Рускої Бєсїди“ в Котул-Байньским відбудуть ся в 12. год. в полудне 5. лютого 1905 в тутєшній читальні з слїдуючим порядком: 1. Справозданє старшини за рік 1904. 2. Справозданє касєра за рік 1904. 3. Вибір старшини. 4. Вибір льокалу на читальню. 5. Вільні внесеня. — За видіа: *Іля Бадюк*, голова, *Іван Бадюк*, касиєр.

Кровава пригода між артистами. Артист-маляр Вацлав Павлішак в Варшаві почув ся обидженим артистом-рїзбарєм і профєсором школи шуги красних Францішком Дунїковским через те, що з его причини не прийато на виставу одного Павлішакового образа. По ввїмінї листів дійшло до того, що Павлішак визвав Дунїковского на поєдинок, однак той поєдинку не прийав. Тоді Павлішак постановив зробити собі сатисфакцию в инший спосіб. Зайшов онодї вечером до рєставрації, де Дунїковский сїдїв з одним паном при вечері, нагло приступив до столєка і підніс руку, щоби ударити суперника в лице. Однак Дунїковский бистрим рухом руки добув з кишені револьвер і стрїлив. Куля прошила Павлішакови лице й черєи і застрїгла в мозку. Павлішак, перевезений до шпиталю, умер по півночи, а Дунїковского арештовано. Нєбіщик був спосібним малярем, від року вдівцем і осиротив малу дочку.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Труна німецких артистів під управою бар. Мєча дає в салі музичного товариства в Чернівцях цілий ряд вистав. По „Zapfenstreich“ у нїде в недїлю комєдія „Im buntem Rock“, 30. „Rose Bernd“, 31. „Liebesschaukel“ а 2. і 3. „Nachtsyl“ Горного.

Ювілей 30-літньої діяльности Михайла Павлика (1874—1904). З портретом Ювілята й его Рїдні. Заходом ювілейного комітєту. У Львові 1905. З друкарні народовой. Ст. 82 вел. 8. Цїна з пересилкою 1 кор. 20 с.

В сїй книжечці крім опису ювілею, текєту усіх промов і композицій із ювілейного обходу, всіх привітних писем і телеграм з Буковини, Галичини, України та земляків з чужих сторін і відповіди ювілята і 3 гимнів, містять ся ще: статї ювілята: „До Василя Степаника і до людей“, його сьвітанка із 1877 р. н. з. „За що?“ „Про нашу рідню“ і „Споминка за нашого тата Івана Гнатового Павлика“ — Аня Павлик. Виданє, як видно, цїкаве не лиш як памятка для учасників ювілею, але й для ширшого загалу. Не сумніваємо ся, що наші земляки поспїшуть єї набувати, тамбільше, що єї наклад покрито із ювілейного дару. Замовленя себто гроші треба посилати до Михайла Павлика, Львів ул. Люблинської Унії 5.

Купець і Іфрит і инші казки з тисяч одной ночи. Накладом Вячеслава Будзиновского. З друкарні Народовой у Львові. Стор. 125. 16^о. Кштує зброшур. 50 сот., в полотняній справі 90 сот. (з пересилкою цїна о 5 сот. дорєша). Набувати можна в редакції „Свободи“ (Львів, Батория 24). В отєій збірці, що являє ся як передрук із фєйлетонів львівської Свободи, поміщені отєї світової слави казки: Купець і Іфрит. Стор. 3—25, Три жєбраки стор. 26—53. Ворєг жнок ст. 54—89, Пригода моряка ст. 90—106, Сїді Роман ст. 107—115 і Три царевичі 116—125.

Руска письменність П. І. Твори Григорія Квітки-Основяненка. Том перший. — Виданє товариства „Про-

світа“ у Львові, 1904. І друк. Наук. тов. ім. Шевченки. Ст. 539. 16^о. Цїна враз із оправою в золотим витєскам лиш 1 К., в красшій оправі 1 К. 50 с. Товариство „Просвіта“ випустило отєє в свїтї другий том „Рускої письменности“, що містить житєньє і портрет Ґр. Квітки та єї повїсти: Салдатський портрет, Маруся, Мєртвецкий Великєдєнь. Добре роби, добре і буде, Конопїська вїдма. От тобі і скарб, Козир дївка і Сердєшна Оксаната „Приписки“, у яких ред. Ю. Романчук подає усі дотєпершїї виданя кождого твору і повєненя менше зрозумїлих слів. — В І. томі „Р-ї П-ї“ видано твори І. Котляревского і П. Гулака Е. Гребінки. Текєт творів подає ся повний із захованєм кольориту мови кождого письменника, а впрочім приновлює ся его до вимогів нашої мови. — Мабуть не треба тут зокрема підносити, як вельми заслуґує ся супроти нашої сусїльности тов. „Просвіта“, видаючи твори наших давних письменників, що ставали вже бібліографічною рїдкоєтию. Виданє зладжено дуже чєпуриєнько, а до того назначено за него так казочно дешєву цїну, що про низшу й думати годї. При сїм видано зовсім не рефлєктує „Просвіта“ на зиск. Ходить лиш о те, щоб не потерпіла надто великого дефіциту. Та годить ся надїяти, що 4 тиєсїчний наклад розїде ся в мить між нашою сусїльностью як інтеліґенцию так сєлянсьством, бо й для него він ізза своєї низєнької цїни вповні приєступний.

Малий фєйлетон.

Іван Дїброва.

Ває мїхі!

Скажено по морю сей вихор там веть єя,
Скажено люте розбурханє море —
І чайка без ціли по морю несєть ся,
Ой горе нещасній, ой лихо, ой горе! —
І де ж вона спинить ся, де ж вона стане,
Куди заженуть її хвилі скажені?
І море коли бушувать перестанє?
Не знає! — А хвилі лютують шалєні! —
Пропадєш у хвилях, пропадєш нещасна,
Розбурханє море, ой вини не знає —
На поміч не прийде русалка прекрасна —
Для тебе ратунку в сїм морі не має! —
Не прийдуть на поміч і ті, що любила
Носити їх по морю, як було ще тихо —
І ти їх дарємно по морю носила
Дарємно, пропала! Ой горе і лихо! —

І вихор сильнїйше по морю шалє
І хвилі скорїйше скажено гуляє —
А море пинить ся, нещачє дурїє
І чайка нещасна ратунку не має! —

Я стою, дивлю ся на хвилі скажені,
Дивлю ся на люте, розбурханє море —
Мєні все здаєть ся, що хвилі шалєні,
І море спинєнє, то мєє все горе! —

Воно розгулялось вдруг мєнє скажено
Й мєнє вхопило у вир той широкій —
Шукаю ратунку, та все те дарємно
Не найду його — бо я сам — одинокий —
Страшно гуляють жита мого хвалї
Мєнє молодого у вир той узїли,
Хотїв би опертись, так годї — не в силі —
І смєрти нємає ще — вона дєсь у дали! —

І грає все дальше розбурханє море,
А чайка кричить все кігі, та кігі! —
Сильнїйше зростає проклятєє горе
Здаєть ся, пронав я в тїм морю! —
[Ває мїхі! —

Послїдні вїсти.

У Відні умер екс-міністер Дїнавї. — В Будапєшті прєвалив ся міністер Ґєронїмі із 3812 гол. проґи демократа Вашонього із 4034 гол — В Варшаві вибух генєральний страйк. Слєпени замкнєні. Телефони понищені. В борбі з полїцією 2 особи вбиті, а 7. ранєних. — Здобуваючи осєло Сандєну страгїли Росїяни пієля овіціальної телеґрами 45 овіцірив а 1000 мужа вбитих і ранєних. — Прєфектом Петєрбургя іменовано ґєн. Дєдлоїна.

Перєписна Редакції.

Вн. К. Гал — о в Кад. За перєклад з Рєди дякуємо. Піде до слїдуючого числа. — Вн. Євґ Г — о в Г. До сєго числа не могло нїяк піти. — Вн. В. Д — ий. Вислано.

